

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α' (16°)

Ἀθήνα, Σάββατο, 7 Σεπτεμβρίου 1919

ΑΡΙΘ. 39 (648)

ΕΣΕΙΣ Κ' ΕΜΕΙΣ

Ἕνας ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ βρεθεῖ ἄξαφνα σὲ θρασυὸ ψυχικῆς ὀρμῆς, ἀνεβαίνει σὲνα θρόνο καὶ ἀρχίζει νὰ βγάζει τὸ προσωπεῖο τοῦ καθενός! Ἐπιτέλους. Εἶτανε καιρὸς νὰ λάμψει ἡ ἀψηλὴ αὐτὴ χειρονομία, γιατί, μὰ τὴν ἀλήθεια, κοντεύει κανεὶς νὰ πιστέψῃ, πὼς ἔχουμε ξακολουθητικὰ ἀπόκλιες ἀπὸ τὰ πολλὰ προσωπεῖα ποὺ βλέπει νὰ κυκλοφοροῦνε στοὺς δρόμους. Μὰ, στὸ θεὸ σφας, συλλογιστήκατε τί θάπο- γείνουμε ἅμα ἀρχίσει ὁ καθένας μας νὰ τραβάει τὴ μάσκα τοῦ γείτονά του; Θὰ βλέπουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο καὶ δὲ θὰ ἀναγνωρίζωμαστε. Κάτω ἀπὸ μιὰ μά- σκα περνάει ὅλη ἡ σύγχρονη ζωὴ μας καὶ θάπρεπε νῆναι κανεὶς Τόφαλος ἀρετῆς γιὰ νὰ θελήσει νὰ γυρίσει τὴ μάσκα τοῦ ἄλλου ἀπὸ φόβο μὲς κ' ἡ μάσκα τοῦ ψευθυρίσει «Συνάδερφε, λίγη ντροπὴ».

Ἔτσι καὶ ὁ κ. Δελμούζος περνοῦσε ὡς τώρα μὲ τὴ μάσκα ἐνὸς ψυχροαίματου ἀνθρώπου. Ἀξαφνα πέ- φτει ἡ μάσκα του καὶ σοῦ παρουσιάζεται ἕνας θυμώ- δικος ἄνθρωπος ποὺ ξέρει καὶ νὰ βρίζει νόστιμα.

Μὰ ἕνας φιλόσοφος παιδαγωγὸς δὲν ταιριάζει νὰ θυμόναι ὅταν οἱ ἄλλοι τοῦ τονίζουν μερικὲς ἀλήθειες, ὅσο καὶ ἂν εἶναι πικρές. Τὸ θυμωμένο ὕφος, οἱ βροσιές, οἱ προσωπικοὶ ὑπαινιγμοὶ προδίδουνε κάποια ἀδυναμία κ' ἔλλειψη ἀπὸ ἐπιχειρήματα καὶ ἀλλοίμονο ἂν αὐτοὶ ποὺ ἐπιχειροῦνε νὰ ναντρέψουνε ἕνα καθεστὼς αἰώνων ἔχουνε πῶς ἔλλειψη ἀπὸ ἐπιχειρήματα, ποὺ νὰ ναναγκάζονται νὰ καταφεύγουνε σὲ βροσιές καὶ συκοφαντίες, ποὺ τίποτα δὲν τίς δικαιολογεῖ ὅταν τὰ πρόσωπα στέκουν- ται πάνω ἀπὸ κάθε ὑπόνοια. Ἐμεῖς δὲ θὰ μιμηθοῦμε τὸ θυμωμένο ὕφος τοῦ κ. Δελμούζου, οὔτε τὴ συζητη- τικὴ του μέθοδο, ποὺ, ἐνῶ καταδικάζει τοὺς Μιστριω- τισμοὺς, ἔρχεται ὁ ἴδιος καὶ τοὺς ἐφαρμόζει στὴ ράχη τῶν ἄλλων.

Ἀς ἐλπίσουμε πὼς ὁ κ. Δελμούζος θὰ θελήσει νὰ συζητήσει μαζί μας δίχως φοβέρες καὶ θυμούς, ὅπως ταιριάζει σ' ἕνα φιλελεύτερο παλιὸ μας φίλο καὶ συνα- γωνιστή. Ὁ «Νουμάς» στὸ πρῶτο φύλλο του σᾶς παί- νεσε, θεώρησε λυμένο τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ἐνῶ τώρα ἔρχεται καὶ σᾶς χτυπάει. Λοιπὸν ἀντίφαση, λοιπὸν ὁ ἀγῶνάς του προσωπικὸς κ' ἔτσι ξοφλοῦμε. Ὑποθέτω πῶς πέφτει σὰ δύσκολο νὰ ξεμπλέξετε τόσο εὐκόλα. Πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς πολὺ ἀπλοϊκὸς γιὰ νὰ μὴ μπο- ρεῖ νὰ νοιώσῃ τὸν πικρὸ σαρκασμὸ ποὺ κρύβεται κίτω ἀπὸ τὴς πανηγυρικῆς ἐκείνης γραμμῆς γιὰ κεί- νους ποὺ φαγωθήκανε γιὰ νὰ σταματήσει ὁ «Νουμάς» τὴν ἐκδόσιν του. Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ τοὺς ξέρετε ἐσεῖς πολὺ καλά. Ὁς τόσο δὲν μπορούμε νὰ νοιώσουμε τὴ λύσσα ἐκείνων ποὺ ἐπιδιώξαν καὶ γιὰ κάμποσο καιρὸ πέτυχανε αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἕνα δημοτικιστικὸ ὄρ- γανο τῆς περιοχῆς τοῦ «Νουμά», ἔστω καὶ ριζοσπα- βλέπετε στὴς ιδέες του, θὰ ζήμωνε τὸ ζήτημα, ποὺ τὸ βλέπετε πόσο μακρὺν εἶναι ἀκόμα καὶ σήμερα ἀπὸ

τὴ λύση του; Γιὰ νὰ ζητηθεῖ τόσο ἐπίμονα ὁ βίαιος θάνατός του, γιατί νὰ μὴν ὑποθέσουμε κ' ἔμεῖς, πὼς κάποιο προσωπικὸ ἐλατήριο τοὺς κινοῦσε, ὅπως κάνετε ἐσεῖς σήμερα, γιὰ νὰ δυσφημήσετε τὸν ἀγῶνά μας; Ναί! ὁ «Νουμάς» χαίρεται γιὰ λυμένο τὸ ζή- τημα. Μὰ λυμένο λέγοντας ἐννοοῦσε βέβαια ἐπιστη- μονικὰ λυμένο, σύμφωνα μὲ τὴ δική μας ἀποψη. Καὶ φυσικὰ γιὰ μᾶς λυμένο εἶναι τὸ ζήτημα. Τὸ ἔλυσε ὁ λαός. Τὸ τί γίνεται σήμερα στὰ σχολεῖα δὲ μᾶς ἐνδια- φέρει. Ἄλλο τώρα ἂν ἔφτασε κ' ἡ στιγμή τῆς πρακτι- κῆς ἐφαρμογῆς. Κ' ἐπιτέλους, γιατί εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀνοιχτοῦνε καὶ καινούριοι ὀρίζοντες σὲ ἕναν ἄνθρωπο; Ἀς παραδεχτοῦμε πὼς ὁ «Νουμάς» διδάσκει, πὼς στά- θηκε ὑπερβολικῶς στοὺς ἐθνουςιασμοὺς του. Αἶ, γι' αὐτὸ θὰ τοῦ ἀφαιρέσουμε γιὰ πάντα τὸ δικαίωμα νὰ ἔχη γνώμη; Καὶ μὲ ποῖο ἡθικὸ νόμο θὰ βγοῦμε δη- μόσια καὶ θὰ τὸν στιγματίσουμε τὸν ἀγῶνά του γιὰ προσωπικὸ; Ὁ ἀγῶνας τοῦ «Νουμά» δὲν εἶναι σημε- ρινὸς. Τὸν ἀγῶνα ἐναντίο σας, δηλαδὴ ἐναντίο τῆς μιχτῆς γλώσσας, τὸν πρωτάνοιξε ἀπὸ χρόνια ὁ Ψυχάρης, καὶ ὁ «Νουμάς» σήμερα δὲν κάνει τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ συνεχίσει σὲ πλατύτερο πεδίο, σύμφωνα μὲ τὴν κοι- νωνικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξέλιξη, τὸν ἀγῶνα τοῦ Ψυχάρη πάνω στὴς ἴδιες θεμελιώδεις γραμμῆς. Ὅχι μόνο ὁ σημερινὸς «Νουμάς», ποὺ δὲν κατορθώνει νὰ κερδίσει τὴ ἐχτήρησή σας, μὰ ὁ ἴδιος ὁ παλιὸς «Νουμάς», ποὺ καμώνεστε πὼς τὸν νοσταλγεῖτε, σᾶς πολέμησε σκλη- ρὰ καὶ συστηματικὰ. Ὑπάρχει παράδοση στὸ «Νουμά» ἐναντίο σας, ποὺ ἀντιπροσωπεύετε τὴ μιχτὴ γλώσσα, παράδοση ποὺ ἐμεῖς σήμερα τὴ συνεχίζουμε. Ἀμα ὑπάρχει ἕνα τέτοιο προηγούμενο, ἡ κατηγορία τοῦ προσωπικοῦ ἀγῶνα μένει, βέβαια, ξεκάρφατη.

Γιατί σᾶς κάνει ἐντύπωση ἡ φημινομενικὴ αὐτὴ ἀν- τίφαση καὶ ὅχι οἱ ιδέες ποὺ ὑποστηρίζει σήμερα; Ὁ «Νουμάς» σᾶς τὸ εἶπε καθαρὰ πὼς βροῖσκε τὴ μεταρ- ρίθμισή σας πρόωρη. Αὐτὸ εἶναι μιὰ θετικὴ, ὀρισμένη ιδέα, ποὺ χρέος ἔχετε νὰ τὴν ἐσυζητήσετε. Καὶ σᾶς ξήγησε πλατεῖα καὶ τοὺς λόγους. Τὸ ἔθνος δὲ φωτί- στηκε ἀκόμα, ἡ γλώσσα δὲ δημιουργήθηκε ἀκόμα ὀριστικὰ καὶ οὔτε εἶναι φυσικὸ νὰ ρθεῖ τὸ κράτος μὲ πῶν ὄγκο τῆς κυβερνητικῆς ἐπιβολῆς νὰ τὴν ἐπιβά- λει. Τί ἔχετε νὰ ἀπαντήσετε σ' αὐτό;

Ἐσεῖς οἱ ἴδιοι τὴν ἐβρίσκετε πρόωρη τὴ μεταρρύθ- μιση! Νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξουμε μὲ τὰ ἴδια σας τὰ λόγια. Ἐσεῖς ὁ ἴδιος στὸ τελευταῖο Δελτίο (σελ. 226) γρά- φετε «ὁ δημοδιδασκαλικὸς νόσμος καὶ μεγάλος μέρος ἀπὸ τὴν κοινωνία δὲν ἔμενε κα- ῖνιλου εὐχαριστήμενο παρὰ τὴν Ἑλληνικὴ παιδείαν». Μὲ αὐτὸ τί ἄλλο κάνετε παρὰ νὰ ὁμολογεῖτε τὴν ἀλήθεια τῆς γνώμης μας; Γιατί δὲν τολμάτε νὰ ὑποστηρίξετε πὼς ὅχι «ἕνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὴν κοινωνίαν», παρὰ ὅλη ἡ κοινωνία ζητάει τὴ μεταβολή; Ἀπλούστατα, γιατί ὅλη ἡ κοινωνία δὲν τὴν ἐζήτησε παρὰ ἕνα μέ- ρος τῆς μόνο ποὺ ὅσο καὶ ἂ θεωρηθεῖ φωτισμένο δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ θέλησή του σὲ ὅλο τὸ ἔθνος.

Ἀφήνουμε πὼς εἶναι μιὰ ἀμακρίβεια νὰ θεβαιώνετε, πὼς «ὁ δημοδιδασκαλικὸς κόσμος» ἔχει πιά πειστῇ γιὰ τὴν ἀνάγκη τῆς μεταβολῆς. Ἐμεῖς σᾶς θεβαιώνουμε, πὼς οὔτε αὐτοὶ πού τοὺς ἐκαλέσατε καὶ τοὺς ὑποχρεώσατε νὰκοῦσανε τὰ μαθήματά σας, οὔτε αὐτοὶ δὲ σᾶς ἀκολουθοῦνε, παρὰ ἓνα ἐλάχιστο μέρος, ἐξὸν ἀπὸ τοὺς ἐπιτήδειους βέβαια, πού ὑποκρίνονται σήμερα τοὺς θαυμαστὰς σας, ὅσο νὰ καταφέρουνε τίς δουλίτσες τους καὶ νὰ σᾶς ἐγκαταλείψουνε προδοτικὰ στὴν πρώτη ἀντίξοι σαιγή. Κι ὅταν παρακάτω λέτε «ὁ κυβερνήτης δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποχωρήσει», πὼς δὲ συλλογιέστε, πὼς μὲ τὰ λόγια σας αὐτά, δίχως νὰχετε κανένα δικαίωμα, ἐκδέτετε τὴ θέληση τοῦ κυβερνήτη γι αὐταρχική; Γιατί, τί σημαίνει πὼς δὲ θὰ ὑποχωρήσει; Ἐμεῖς νομίζουμε, πὼς σὰ συνταγματικὸς κυβερνήτης, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ὑποχωρήσει· σὰν ἰδεῖ κι αὐτὸς καὶ θεβαιωθεί πὼς ὁ ζῆλός σας στάθηκε ὑπερβολικὸς.

Θέλετε κι ἀπόδειξη πὼς ἡ γλώσσα δὲ μορφώθηκε ἀνόμα ὀριστικά; Πάλι ἐσεῖς ὁ ἴδιος θὰ μᾶς τὴν δώσετε. Στὴν ἴδια σελίδα (ἀρ. 226) γράφετε ὁ ἴδιος οἱ δημοτικισταί, οἱ ὑποκριταί κι ἀμέσως παρακάτω οἱ συντάκτες! Ὁ κ. Τριανταφυλλίδης στὴ σελίδα 195 τοῦ Δελτίου γράφει «οἱ δύο αὐτοὶ τύποι, ἡ τύψη, τῆς συνείδησης, ἔχουν καθιερωθεῖ ἀπὸ τὴ λογοτεχνία». Ὡς τόσο ἐσεῖς γράφετε: (σελ. 227) τῆς σκέψεως. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Τριανταφυλλίδης ὁμολογεῖ (σελ. 97)· «Ἡ σύνταξη τῆς νέας γραφομένης δὲν ἔχει ἀκόμα διαμορφωθεῖ τελειωτικά».

Στὴ σελίδα 238 διαβάζουμε: εἰσιτηρίεις (αἰτιατικὴ πτώση) καὶ παρακάτω: εἰσιτηρίους! Καὶ τὰ παραδείγματα αὐτὰ μποροῦσαν νὰ πολλαπλασιαστοῦνε.

Ἀφοῦ, ἐσεῖς δύο ἄνθρωποι πού εἰσατε κάθε στιγμή μαζί, δὲν καταρθώσατε ἀκόμα νὰ συμφωνήσετε, πὼς θέλετε νὰ σᾶς ἀκολουθήσει τὸ Ἔθνος; Καὶ πότε νὰ σᾶς ἀκολουθήσει; ὅταν τοῦ λέτε: οἱ δημοτικισταί ἢ ὅταν τοῦ λέτε: οἱ συντάκτες; Καὶ γιατί νὰ κατηγορεῖτε τὸ «Νουμᾶ» γιὰ τὴ γλωσσικὴ του ἀσυνδοσία, ἀφοῦ τὸ ξέρετε καλὰ μὲ ποιὸν τρόπο βγαίνουνε στὸν τόπο μᾶς ὅλα τὰ περιοδικὰ κι ὅλες οἱ ἐφημερίδες, ὅσες δὲν εὐτυχῶσανε νὰ ἔχουνε τοὺς δικούς σας πόρους, τὴ στιγμή πού ἐσεῖς ἔχοντας ὅλον τὸν καιρὸ κι ὅλα τὰ μέσα μᾶς παρουσιάζετε τὴν ἴδια ἀσυνδοσία στὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸ σας;

Ἄς ἔρθουμε τώρα καὶ στὶς ἀντίφασες πού παρουσιάζει, καθὼς ἰσχυρίζεστε, ἡ ἰδεολογία τοῦ «Νουμᾶ». Πρῶτα πρῶτα τὸ παράδειγμα γιὰ τὴν ἐπέμβαση τοῦ κλήρου στὴν παιδεία, πού ἀναφέρετε, δὲν εἶναι καλὰ διαλεγμένο, γιατί ὁ «Νουμᾶς» κατὰ ἄλλο θέλει νὰ εἰπεῖ ἐκεῖ κ' εἶναι περιεργό πὼς δὲ θέλετε νὰ τὸ νοιώσετε. Μὰ νομίζετε πὼς συμφέρει νὰ μιλοῦμε γι ἀντίφασες; Ἡ ἱστορία σας εἶναι γιομάτη ἀντίφασες; Εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἰδεολογικὴ ἀντίφαση τὸ ὅτι συνεργάζεστε μὲ ἀνθρώπους πού δὲν εἶναι δημοτικιστὲς καὶ μὲ δημοσιογράφους, χτεσινούς κι αὐριανούς—ἀν ἀλλάζουνε τὰ πράματα—ὕβριστὲς τῆς δημοτικῆς; Κ' ἡ δρόση τοῦ περιφημοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ ὁμίλου, τί ἄλλο εἶναι παρὰ μιὰ ἀτέλειωτη σειρά ἀπὸ ἀντίφασες; Ποιὰ ἰδεολογία δὲν ἀντιπροσωπεύτανε ἐκεῖ μέσα; Τὸ ἰδωλμά σας, ὁ Ἰδᾶς, δὲν εἶτανε ἱμπεριαλιστής; Δὲν ὑπῆρχανε ἐκεῖ μέσα κι ἄστοί, καὶ δημοκράτες καὶ σοσιαλιστές;

Ἀκόμα καὶ σολινταριστὲς τοῦ τύπου τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, πού φρονοῦνε πὼς καλὸ εἶναι νᾶχει κανεὶς καὶ μιὰ ἰδεολογία γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ; Πὼς μποροῦσατε νὰ συνεργάζεστε μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ ἀνόμοια στοιχεῖα; Κι ἀπὸ τὴν ἰδεολογία ποῖαν βγήκε τὸ σύστημά σας; Γιατί δὲν πιστεύουμε πὼς τοὺς γελούσατε ὅλους τοὺς ἄλλους γιὰ νὰ κάνετε ἐσεῖς τὴ δουλειά σας; Κ' ἡ δική σας ἰδεολογία μπορεῖτε νὰ μᾶς πείτε ποιὰ ἀκριβῶς εἶναι; Γιατί, μιλάτε γιὰ δημοκρατικὴ ἐκπαίδευση κι ὅμως ὅλοι τὸ ξέρουμε πὼς εἰσατε ἄστοι ὡς τὸ κόκκαλο.

Καὶ μὲ ποῖο δικαίωμα βγαίνετε καὶ μᾶς πετᾶτε στὰ μοῦτρα πὼς ὁ ἀγῶνάς μας ἔχει ἐλατῆρια προσωπικά; Συλλογιστήκατε πόσο βαρεῖα εἶναι ἡ κατηγορία σας αὐτὴ γι ἀνθρώπους πού σὲ ὅλη τους τὴ ζωὴ δὲ νομιάζανε οὔτε μιὰ φορὰ τὴν πέννα τους γιὰ βιομηχανικοὺς σκαπούς; Ἐμεῖς δὲ σᾶς εἶπαμε πὼς χρηματίζεστε. Κατὰ ἄλλο πού ἔχουμε νὰ σᾶς ποῦμε θὰ σᾶς τὸ ποῦμε ὅταν ἔρθει ἡ κατὰλληλη στιγμή. Σήμερα σᾶς πολεμοῦμε ἰδεολογικὰ δίχως νὰ θέλομε νὰ ξετάσουμε τὰ ἐλατῆρια πού σᾶς σπρώξανε σ' αὐτὸ τὸ τόλμημα. Γιατί δὲ στέκεσαι κ' ἐσεῖς στὸ ἴδιον ὕψος; Τί ἄλλο ἔκανε ὁ Μιστριώτης μὲ τὰ ρούσσικα ρούβλια, ποῦθλεπε πάντα; Κ' ἐσεῖς μιστριωτίζετε σὰ γράφετε, πὼς ὁ ἓνας σᾶς πολεμεῖ ἀπὸ προσωπικὰ κι ὁ ἄλλος ἀπὸ ἀντιβενιζελισμό, μονοπωλώντας ἔτσι τὴν ἀρετὴ γιὰ λογαριασμό σας; Κ' ὅμως αὐτὸν τὸν ἀντιβενιζελικὸ δημοσιογράφο, πού ὁ χαρακτήρας του δὲ σᾶς ἐμπνέει, καθὼς λέτε, καμιὰν ἐμπιστοσύνη, κ' ἡ ἰδεολογία του εἶναι τόσο ἀντίθετη μὲ τὴ δική σας, τὸν θερμοπαράκαλέσατε καὶ προσφερθήκατε νὰ φὸν ἀκριβοπληρώσετε γιὰ νὰ δεχτεῖ νὰ σᾶς γράφει διβλίο καὶ μόνο ὅταν αὐτὸς σᾶς δήλωσε πὼς ἀρνιέται τότε καταφύγατε στὸ συγκатаβατικὸ καὶ σובιδιαστικὸ κ. Ξενόπουλο. Καὶ τὴν ἑλτε καὶ τὴν ξαναλέτε καὶ τὴν ἑσκορπάτε ὅπου σταθῇ τὴν εὐκόλη συγκοφαντία πὼς ἐμεῖς, οἱ ἀγνόητοι ἀγωνιστὲς τῆς Ἰδέας, θυμώσαμε γιατί δὲ μᾶς πήρατε στὴ συνταχτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ἀναγνωστικῶν! Ὡς τόσο ὁ «Νουμᾶς» σᾶς τὸ δήλωσε κατηγορηματικὰ πὼς κι ἂ μᾶς ἐκαλοῦσατε, ἐμεῖς δὲ θὰ δεχόμαστε τὴ συνεργασία σας, γιατί ἐμεῖς συνηθίσαμε νὰ γράφουμε ὅτι μᾶς ὑπαγορεύει ἡ φτωχὴ μας ἐμπνεύση καὶ ὅχι ἀριστουργήματα, πού ὁ ἓνας θὰ μᾶς δανείσει τὸ περιεχόμενό τους κι ὁ ἄλλος τὴ γλώσσα του! Ἐχουμε, βλέπετε, κ' ἐμεῖς οἱ μικροὶ πού ὑπάρχουν ἀκόμα συγκεντρωμένοι στὸ Νουμᾶ τὸν ἐγωισμό μας.

Κ' ἐπιτέλους, κι ἂ δεχτοῦμε πὼς αὐτὴ εἶναι ἀληθινὰ ἡ ἀξίωσή μας, γιατί θὰ χαρακτηριστεῖ γιὰ ὑπερβολικὴ ἡ ἀξίωση αὐτὴ τοῦ «Νουμᾶ»—μόνοι σας γράφετε πὼς ἔπαιξε ρόλο σημαντικὸ—νὰ συνεργαστεῖ γιὰ τὴν ἐκπαίδευση, τὴ στιγμή πού δὲν τὸ βρῖσκετε ἀξιοκατάκριτο νὰ συνεργάζεστε μὲ ἀνθρώπους ὁλοτελὰ ξένους καὶ μὲ τὴ δημοτικὴ γλώσσα καὶ μὲ τὴν ἐκπαίδευση; Μπορεῖτε νὰ μᾶς ξηγήσετε, πὼς ἔγινε αὐτὸ τὸ πρῶτο; Ὁ «Νουμᾶς», αὐτὸς πού κατὰ τὴν ὁμολογία σας πρῶταγωνίστηκε γιὰ νὰ λυθεῖ τὸ ζήτημα, πού σήμερα ἐσεῖς δρέπετε τοὺς καρπούς του, νὰ ἀποκλειστεῖ ἀπ' ὅλη τὴ σημερινὴ ἐκπαιδευτικὴ κίνηση τὴ στιγμή πού ἓνα πλῆθος ἀνθρώπων ξένων πρὸς τὴν Ἰδέα τριγυρίζει γύρω σας; Μὰ φανταστήκατε μὲ τὰ σωστά σας, πὼς φτάνει νὰ τὸ θελήσει κανεὶς γιὰ νὰ σβυστεῖ ἡ τε-

ράστια επιβολή του «Νουμά» στην κοινή γνώμη, που η ιδεολογία του αποτελεί σήμερα τη μόνη πραγματικότητα, όπως γίνεται απελπισμένη ενέργεια να σθυσεί τὸνομα τοῦ Ψυχάρη με τὸ χαρακτηρισμὸ τῆς προσωπικότητάς του γιὰ ἱστορικῆς, σὰν κάτι δηλαδή, πού ἀνήκει στὸ παρελθόν, ἐνῶ ἡ προσωπικότητα τοῦ Ψυχάρη παραμένει αἰώνια καὶ τὴν ἐπιβολή της τὴν νοιώθουν οἱ ἀντίπαλοί του καθμέρα ὀδυνηρῶς. Σὰς ἐρεθίζει ὁ ἐγωκεντρισμὸς τοῦ «Νουμά». Μὰ σὲ τί ἀληθινὸ παροξυσμὸ ἐγωκεντρισμοῦ πρέπει νὰ χεῖ καταντήσει ὅποιος τολμάει νὰ γράφει γιὰ ἕνα φύλλο τῆς περιοπῆς τοῦ «Νουμά» πὼς «τραβάει πρὸς τὸ γκρεμὸν» γιὰτί ἔτυχε ἡ ιδεολογία του νὰ εἶναι ἀντίθετη μετὰ τὴ δική σας;

Ἀνακεφαλαιώνουμε τὰ ζητήματα γιὰ νὰ σὰς διευκολύνουμε στὴν ἀπάντησή. Ὁ «Νουμάς» ὑποστηρίζει πὼς 1) Ἡ μεταρρύθμιση εἶναι πρόωγη (οἱ ἴδιοι τὸ ὁμολογῶντες πὼς μόνον τὸ δημοδιδασκαλικὸ κόσμον;) καὶ ἕνα μεγάλο μέρος τῆς κοινωνίας ἔχετε μετὰ τὸ μέρος σας, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ποδεῖξετε πὼς ἔχετε ὅλη, ἡ τὸ μεγαλύτερο τοῦλάχιστο μέρος τῆς κοινωνίας, καθὼς καὶ τὴ λογοτεχνία πού δὲ μᾶς εἶπατε τίποτα γι αὐτή. Ἀποδείχτηκε ἀκόμα πὼς ἡ γλώσσα πού προβάλλετε γιὰ ὑπόδειγμα εἶναι τέτοια πού οὔτε ἐσεῖς δὲν μπορεῖτε νὰ τὴν γράψετε μετὰ σύστημα. 2) Στὰ σχολεῖα μπάζετε τὴ μιχτὴ γλώσσα, σὰν αὐτὴ πού γράφετε ἐσεῖς, καὶ ὅχι ὅπως διακηρύχετε, τὴ δημοτική. 3) Ἰδεολογικὰ τὸ σύστημά σας εἶναι νόθο, μετέωρο, ἕνα σύστημα ἀστικὸ μετὰ λίγο βερνίκι δημοκρατικὸ, καὶ ὅχι ὅπως πομπώδεια διακηρύχετε, καθαρὰ δημοκρατικὸ. Μετὰ ἄλλες λέξεις, ἡ μεταρρύθμιση αὐτὴ πού βασίζεται «σὲ ἀντίληψη μεταψυχαρική, ὅπου τὸ ἐπιβάλλει ἡ ἐπιστήμη (ποῖα ἐπιστήμη; Ψυχάρης, Χατζιδάκης, Σμάς εἶναι ἀντίθετοί σας) καὶ ἡ ζωὴ» (ποῖα ζωὴ; Ἡ Κοινωνία καὶ ἡ Λογοτεχνία εἶναι ἀντίθετοί σας) εἶναι ἀπλοῦστα μὴ προωπικὴ ἐφεύρεση βασισμένη στὴν αὐθαιρεσία τοῦ ἀτομικοῦ γούστου, δίχως καμιά ἐπαφή μετὰ τὴν πραγματικότητα.

Καὶ τώρα περιμένουμε τὴν ἀπάντησή σας, κύριε Δελμούζο. Μὰ, γιὰ τὸ θεὸ, φορέσετε πάλι τὴ μάσκα σας.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Σημ. Ἀπὸ τυπογραφικὴ παραξήγηση τὸ παραπάνω ἄρθρο τυπώθηκε παντοῦ μετὰ ὀριστικές.

Ὅ,τι λέτε καὶ γὰ καὶ διὰ μάχη, ὅ,τι ἀντιπαθεῖτε καὶ τρέμετε, ἐγὼ τὸ λέω θεωρία, ζήτησι, συζήτησι, ἔρευνα, κίνησι, πόλεμος, καὶ τὸ εὐχόμαι καὶ τὸ θέλω καὶ τὸ θεωρῶ εὐεργετικὰ. Εἶναι καυγάδες δημογραφικοί, πού εἶναι καὶ αὐτοὶ σὰν ἔργα.

Στοιχεῖο, ἀπάνου ἀπ' ὅλα, πρώτης ἀνάγκης, τιμωτικό, ἀπαραίτητο, γιὰ τὸνομα, τὸ πλούσιον, τὸ ἐξάπλωμα, τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἐπικράτησι τῆς δημοτικῆς γλώσσας, θετικὴ ἀπόδειξι πὼς ἡ δημοτικὴ γλώσσα ζῇ, ἀξίζει νὰ ζῇ, καὶ θὰ ζῇ — εἶναι ἡ φιλολογικὴ καλλιέργεια, τὸ μεθοδικὸ γράψιμο τῆς δημοτικῆς γλώσσας.

Π α λ α μ ᾱ ς

«ΛΥΡΙΚΑ»

ΑΡΓΑ ΤΗ ΝΥΧΤΑ

Γέλοῦνε τ' ἀστεράκια
ψηλὰ στὸν οὐρανό.
Τὰ μπλάβα σου ματάκια
γελοῦνε ὅταν περνῶ.

Τὰ μάτια, τὰ χεράκια,
τὰ κρίνα τὰ λευκά·
δυσὸ λόγια ἀπ' τὰ χεῖλάκια
κυλοῦνε διαστικά.

Ποιὰ μουσικὴ στὸ βράδυ
τὰ λόγια Σου! Καὶ πὼς
νὰ μιληθεῖ τὸ χᾶδι
πού δίνει μου ὁ σκοπὸς;

Οὐράνιο τὸ δοξάρι
παίζει σ' ἀχνὸ βιολί.
Μεθῶ. Καὶ τὸ φεγγάρι
στέρνει αὔλο τὸ φιλί!

Δρόμοι, δρομάκια, στράτες,
μάτια, ξανθὰ μαλλιά·
νυχτερινοὶ διαβάτες
καὶ ἐγὼ χωρὶς φωλιά.

Πηγαίνω, ταξιδεύω
βαρκαῦλα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.
Μένω, ἀγρυπνῶ, μισεύω,
γυρνῶ στὴ μουσικὴ.

Δυσὸ λόγια καὶ ἕνα κλάμα
καὶ μιὰ παιθητικὴ
σονάτα, σάμπως δρόμα
σὲ νύχτα ἐρωτικὴ.

Τὰ δύο σου τὰ ματάκια
καὶ ἂν μ' ἔχουν καὶ ἀγρυπνῶ,
μετὰ ἄλλα τ' ἀστεράκια
μοῦ φέγγουν καὶ περνῶ.

Γυρίζω ἀργὰ στὸ σπίτι
καὶ ἐγὼ ν' ἀναπαυθῶ,
τὸ γέλιο ἐνὸς πλανήτη
γλυκὰ νὰ ὄνειρευτῶ!

ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ